

Johannes Knutsson

Den myndighetsanknutna polisforskningen i Sverige

-en kommenterad bibliografi

I denna kommenterade bibliografi beskrivs utvecklingen av den myndighetsanknutna polisforskningen – var den har bedrivits och vilka tema som behandlats. Här diskuterar även hur polisverksamheten kan utvärderas.

Johannes Knutsson är professor i polisforskning och har varit verksam som polisforskare sedan mitten på 1970-talet. Han har ägnat sig åt många olika teman: brottsförebyggande verksamhet, uniformerat polisarbete, utredningsverksamhet, polisens bruk av skjutvapen och polisens taktik vid hantering av folkmassor.

**Den myndighetsanknutna
polisforskningen i Sverige
utveckling och utsikter**
– en kommenterad bibliografi

Johannes Knutsson

Förord

Allt sedan mitten av 1970-talet har myndighetsanknuten polisforskning bedrivits i Sverige, tidvis även i stor omfattning. Trots detta valde utredaren av polisutbildningen att helt bortse från den (*Framtidens polisutbildning*, SOU 2008:39). Skälen till detta förbiseende är inte redovisade. För den oinvidige kan det framstå som om en myndighetsanknuten polisforskning i Sverige överhuvudtaget inte ägt rum – något som alltså inte är sant. Däremot är det korrekt att den sedan 1990-talets slut, trots goda förutsättningar, varit starkt eftersatt.

Det har hittills saknats sammanställningar av denna polisforskning, varför det kan finnas ett behov av en genomgång. Ett annat skäl är att Ekonomistyrningsverket i sin rapport *Styrning och uppföljning* påpekat att det ligger inom Rikspolisstyrelsens ansvar att göra utvärderingar (ESV 2009:6). I vilken utsträckning har utvärderingar genomförts inom ramen för denna forskning? Finns någon läxa att lära av hittills vunna erfarenheter såväl av de egna utvärderingarna som av utvärderingar rent generellt angående polisverksamhet?

Innehåll

Syfte	5
Material	6
Utvecklingen	7
Brottsförebyggande rådet – tidiga forskningsrapporter	7
Forskningsrapporter publicerade vid Rikspolisstyrelsen	8
Polishögskolans forskningsrapportserie	10
Senare polisforskningsrapporter från Brottsförebyggande rådet	11
Senare rapporter utgivna vid Polishögskolan	13
Utvecklingen – en konklusion	14
Forskningsteman	15
Utvärderingar	15
Utredningsverksamhet	17
Ordningspolisverksamhet	18
Brottsprevention	19
Brottsoffer	20
Behov av en myndighetsanknuten polisforskning	21
Skolbildningar för utvärderingsverksamhet	22
Nyttovärde av utvärderingar	25
Referenser	27

Syfte

Syftet med denna skrift är att redovisa den myndighetsanknutna polisforskningen så som den bedrivits med avseende på:

- Publikationer
- Utveckling
- Institutionell anknytning
- Behandlade teman
- Nyttovärde
- Behov

En stor vikt läggs vid temat utvärderingar.

Material

Utgångspunkten är listor som tagits fram ur Libris över rapporter av polisforskningskaraktär som publicerats av Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen och Polishögskolan i Solna. Listorna är framtagna vid Polishögskolans bibliotek.¹ Sammanlagt rör det sig om knappt 80 rapporter (se appendix 1 och 2).

Ett sådant material innebär givetvis vissa begränsningar eftersom rapporter och arbeten som inte publicerats i någon av rapportserierna inte kommer med. Dessutom framgår det att några av arbetena med hänsyn till sina teman möjligen inte kan klassificeras som regelmässig polisforskning. Det rör sig då om rapporter som exempelvis gjorts på uppdrag av Rikspolisstyrelsen och alltså haft ett tillräckligt stort polisiärt intresse för att bli utförda. Något arbete är även av utvecklingskaraktär, men där forskare varit med i dess framställning. Det kan även finnas arbeten som borde vara medtagna men som inte kommit med i listorna². Det rör sig i så fall om någon enstaka rapport. Trots dessa eventuella brister bör sammanställningen dock ge en god överblick över denna typ av forskning. Redovisningen av publikationerna sker efter två principer. Först listas arbetena i kronologisk ordning efter publicerande institution med titel och författarnamn angivna (appendix 1). Därefter följer en förteckning med fullständiga referenser ordnad efter författarnamn (appendix 2).

¹ Ett stort tack till Maria Perényi vid Polishögskolans bibliotek som snabbt och elegant bistod med att ta fram listorna.

² Några enstaka rapporter har tagits bort då de inte bedömdes vara relevanta samtidigt som några rapporter lagts till.

Utvecklingen

Polisforskning med myndighetsanknytning har skett med anknytning till tre organisationer – Brottsförebyggande rådet, Rikspolisstyrelsen och Polishögskolan.

Brottsförebyggande rådet – tidiga forskningsrapporter

När Brottsförebyggande rådet (Brå) etablerades i mitten av 1970-talet var en av uppgifterna att bedriva forskning omkring samhällets olika åtgärder att förebygga brott. Redan åren 1976 och 1977 publicerar Brå två rapporter som definitivt kan hänföras till polisforskningen: *Frihetsberövanden och polisen: en utvärdering av lagen om tillfälligt omhändertagande* med Eckart Köhlhorn som författare samt *Polisen som fritidsledare: två försök att förebygga brott* där Eckart Köhlhorn och Ulla-Britt Eriksson står som författare. Att båda arbetena utgörs av utvärderingar är ingen tillfällighet. Det är denna typ av kunskap som myndigheter har stort behov av. De vill ge svar på frågan: Ger åtgärderna upphov till de antagna effekterna?

Just för att stimulera till forskning om polisen arrangerade Brå år 1977 en internationell polisforskningskonferens med ett stort antal deltagare varav flera kom från Norden. Flera av anförandena blev sedermera publicerade i en engelskspråkig rapport. Det rör sig inte om en pliktskyldig redovisning av konferensbidrag, utan om ett mer ambitiöst arbete med bidrag som tar upp olika aspekter av polisverksamheten. Rapporten gavs ut år 1979 med titeln: *Police and the social order: contemporary research perspectives*. För redaktörskapet stod Johannes Knutsson, Eckart Köhlhorn och Albert Reiss Jr. Åtskilliga bidragsgivare var internationellt erkända forskare – eller har senare blivit det. Bland dessa kan särskilt framhållas Albert Reiss Jr, George Kelling och Ronald V Clarke. Rådet skulle även via forskningsrådsverksamhet stimulera forskning inom det kriminalpolitiska fältet. En särskild summa var avsatt till s.k. inomverksforskning. Rikspolisstyrelsen kunde således söka pengar för att på uppdragsbasis få forskning genomförd som ansågs viktig för polisverksamheten. Så småningom överfördes denna

penningssumma till Rikspolisstyrelsen som själv fick avgöra vilka projekt som borde genomföras. Tidvis var denna forskningsverksamhet ganska omfattande.

Rikspolisstyrelsen hade under lång tid ingen egen forskningsrapportserie, utan flera av dessa projekt kom att bli publicerade i Brås rapportserie. Som exempel på sådana arbeten kan nämnas:

- 1983 - Problemen med uppklaringsprocenten av Johannes Knutsson
- 1984 - Operation Märkning – ett sätt att förebygga inbrott? av Johannes Knutsson
- 1987 - Varför varierar uppklaringsprocenten? av Jan Ahlberg och Johannes Knutsson

I samband med 1981 års polisberedning genomfördes vid Rikspolisstyrelsen projektet *Vad gör polisen? en jämförelse mellan kvarterstjänst och ordningspolitjänst*. Syftet var att utgöra underlag för diskussionen om den framtida polisverksamheten. Även denna rapport, författad av Johannes Knutsson och Pirjo Partanen, publicerades i Brås rapportserie. Beredningens förslag lades fram i rapporten *Inriktningen av polisverksamheten. Slutbetänkande av 1981 års polisberedning* (SOU 1985:62).

Forskningsrapporter publicerade vid Rikspolisstyrelsen

Rikspolisstyrelsen hade dock en egen rapportserie där ett antal rapporter av forskningskaraktär publicerades. Några axplock:

- 1984 - Om möjligheterna att förebygga vissa bedrägeribrott: polisanmälda bedrägeribrott i Malmö polisdistrikt under perioden juli-november 1982 av Jan E.G. Andersson
- 1985 - Kvarters- och ordningspolisarbete: en jämförelse via IM-rutinen av Johannes Knutsson & Pirjo Partanen
- 1987 - Uppsalapjektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson

År 1989 etablerade Rikspolisstyrelsen en egen forskningsrapportserie där publikationer gavs ut fram till och med år 1994. Som exempel kan nämnas:

- 1989 - Effektivitetsmått på polisens brottsutredande förmåga av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1990 - Polisens brottsanmälningar: om polisernas skrivsituation, om användarnas reaktioner på anmälningarna och en analys av språket i anmälningarna: en undersökning av Birgitta Leijonhielm
- 1991 - Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv oordning av Jill Björ; Johannes Knutsson & Eckart Köhllhorn
- 1993 - Vanliga spel, vänliga metoder: en utvärdering av polisens arbete under EM i fotboll 1992 av Marie Torstensson (red.)

Rapporterna angivna nedan ingår dock inte i ovan nämnda serie.

- 1994 - Problemororienterat polisarbete av Marie Torstensson
- 1995 - Brottsprevention och problemorienterat polisarbete av Marie Torstensson & Per-Olof H. Wikström

Av titlarna framgår att det finns stor spridning på teman samt att de alla har ett tydligt polisintresse. Som en följd av 1985 års polisreform där bl.a. Polisskolan fick beteckningen Polishögskola, inrättades där ett antal forskartjänster. En utdragen tillsättningsprocedur medförde att det tog lång tid innan tjänsterna – med en polisforskningsprofessur i spetsen – blev tillsatta.³ Så småningom, vid 1990-talets början, fanns en forskningsenhet vid Polishögskolan med ett jämförelsevis stort antal kvalificerade forskare och forskningsassistenter. Under de första åren publicerades rapporterna producerade vid Polishögskolan i Rikspolisstyrelsens forskningsrapportserie.

³ Innehavaren Leif G.W. Persson har dock gjort sig mer känd för sin skönlitterära produktion än för den av forskningsrapporter. Han står som ensamförfattare till en rapport utgiven av Brå före utnämningen (Kampen mot eko-brotten. Del 1) och med delat författarskap för två rapporter utgivna av Polishögskolan (Försäkringsbedrägerier: en kriminologisk kartläggning tillsammans med Birgitta Bongehiell och Poliser som iakttagare: effekter av initial träning och senare yrkeserfarenhet tillsammans med Sven-Åke Christianson och Ingemar Karlsson). Under tiden vid Brå har endast en rapport givits ut. Den kan emellertid inte klassificeras som polisforskning (Från ax till limpa: Den organiserade cigarettmugglingen). Efter ett antal år vid Brå inträffade ett återvändande till Polishögskolan, något som inte har lämnat efter sig några spår i form av publicerade forskningsrapporter. En granskning i Wikipedia visar heller inga alternativa kanaler för publicering av forskning.

Polishögskolans forskningsrapportserie

År 1994 ges första rapporterna ut i Polishögskolans egen serie där det under ett antal år ges ut ett stort antal publikationer. Några exempel:

- 1995 - Vittnesmål och våldsbrott: effekter av etnisk grupptillhörighet hos vittne, offer och gärningsman av Torun Lindholm & Sven-Åke Christianson
- 1995 - Polisen i parken: en studie i konsten att upprätthålla ordning av Johannes Knutsson
- 1996 - Polisen och brottsoffren: polismyndigheten i Stockholms län av Magnus Lindgren
- 1996 - Närpolisen och skolan: ett brottsförebyggande team? av Peter Lindström
- 1997 - Lokala problem, brott och trygghet i Gävleborgs län av Per-Olof H. Wikström; Marie Torstensson & Lars Dolmén⁴

Även av dessa titlar framgår en stor spridning på ämnen, vilket bl.a. speglar den olika bakgrunden hos rapportförfattarna. Alla var dock inte anställda vid skolan, utan några hade olika former av tillknytningar.

I en utredning föreslog dock dåvarande rikspolischefen Sten Heckscher att forskningsresurserna borde föras över till Brå. Det angivna motivet var att enheten var för liten för att ett fruktbart forskningsklimat skulle uppstå – något som däremot antogs inträffa på Brå. Som resultat av utredningen överfördes således år 1998 forskningsresurserna. Brå fick därmed ansvaret att bedriva polisforskningen med ett myndighetsperspektiv.

För Polishögskolan däremot utfärdades ett ”forskningsförbud” eller något som i varje fall uppfattades som ett sådant. Hur detta tillämpades framgår av nedanstående exempel.

Tre anställda vid Polishögskolan – två med doktors- och en med civilingenjörsexamen varav två dessutom var poliser – erhöll år 2008 ett forskningsanslag från Vägverket. Projektet gällde polisens alkoholtester av bilförare; en aktivitet som har hög prioritet inom polisen. Rikspolisstyrelsen slog dock

⁴ Sammanlagt genomfördes sex likartade studier i olika områden. Se appendix A under rubriken PHS forskningsrapporter.

efter förfrågan fast att projektet inte fick igångsättas. Citat: "Jag har undersökt din frågeställning och forskning är inte tillåtet vid polishögskolan." Efter diverse turer kunde projektet slutligen genomföras enligt planen och en rapport publicerades av Rikspolisstyrelsen år 2008 med titeln Polisens sätt att genomföra och redovisa LAU-tester. En explorativ studie av polisens trafiksäkerhetsarbete. Rapporten är författad av Cecilia Woxblom, Stefan Holgersson och Lars Dolmén.

Forskning vid Polishögskolan skulle följaktligen endast ske med Rikspolisstyrelsens goda minne. Till saken hör att styrelsens kompetens i forskningsfrågor måste betecknas som ytterligt begränsad, medan det hela tiden funnits kvalificerade akademiker vid Polishögskolan. Att upprätta ett dylikt "förbud" för en inrättning som går under beteckningen högskola kan endast, för att uttrycka sig mildt, betecknas som bisarrt. Trots detta har ett antal forskningsprojekt genomförts och avrapporterats vid Polishögskolan – dock ej titulerade som forskningsrapporter utan under den mer neutrala beteckningen rapport.

En rapport som inte finns med på listan över rapporter utgivna av Polishögskolan bör omnämnas då vissa av de ingående bidragen utfördes i skolans regi. Publikationen – *Politiets bruk av skytevåpen i Norden* från år 2005 med Johannes Knutsson som redaktör grundar sig på ett samarbete med övriga polisutbildningsinstitutioner i Norden (utom Island) och med bidrag från respektive land. Från Polishögskolan i Solna medverkade Johannes Knutsson och Annika Norée, där Norées bidrag skedde med forskningsmedel från Rikspolisstyrelsen.⁵ Rapporten trycktes dock av Politihøgskolen i Oslo, men alla deltagande institutioner bidrog till tryckkostnaden

Senare polisforskningsrapporter från Brottsförebyggande rådet

Resursöverföringen från Polishögskolans forskningsenhet till Brå var avsevärd. Detta borde ha inneburit ett kraftigt uppsving i antal utgivna polisforskningspublikationer från Brå. Så sker dock inte,

⁵ De svenska bidragen i rapporten utgörs av: Svenska polisens rätt att skjuta av Annika Norée, sid. 107-122; Polisens bruk av skjutvapen – det svenska exemplet av Johannes Knutsson, sid. 123-138 och Polisens bruk av skjutvapen i Norden – en jämförelse av Johannes Knutsson & Annika Norée, sid. 139-163. I: Johannes Knutsson (red.) (2005). *Politiets bruk av skytevåpen i Norden*. Oslo: Politihøgskolen.

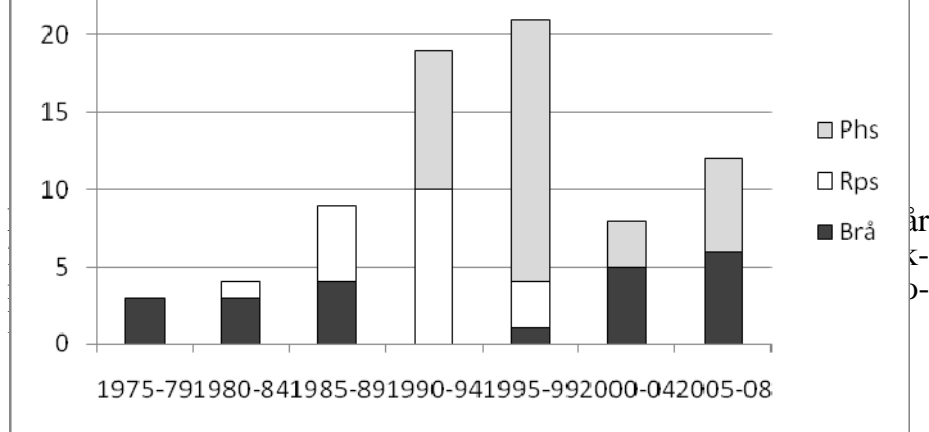
utan den totala volymen av polisforskningsrapporter minskar påtagligt efter resursöverföringen. Intresset att lösa den pålagda uppgiften manifesteras således i varje fall inte i ett flitigt rapportutgivande. En delförklaring kan finnas i att Brå inte skapade en egen polisforskningsenhet. Förutsättningen för att bedriva en kvalificerad polisforskning är att forskare under längre tid ges möjlighet att tränga in i ämnet; att läsa in litteraturen, att skaffa kännedom om polisorganisationen och dess kultur samt de uppgifter som polisen arbetar med, för att bara nämna några viktiga faktorer. Sådana möjligheter gavs inte.

En delförklaring till det ringa intresset hos Brå kan finnas i hållningar hos dåvarande regim. Ett exempel: Vid rådet bedrevs ett projekt som avsåg att studera samvariationen i tid mellan tillgång och efterfrågan på polisresurs – ur ett samhällsperspektiv ett nog så viktigt tema. Brå ville dock inte publicera undersökningen. Rapporten – *När behövs polisen och när finns den? En analys av uttrykningsverksamheten vid polismyndigheten i Stockholms län* med Johannes Knutsson som författare blev emellertid senare utgiven vid Polishögskolan. Dock ej som forskningsrapport, utan under den kortare beteckningen rapport. Den kom där att användas som kurslitteratur.

Ett annat uttryck för hållningen i Brås ledning är en reform där författarnamnen på forskningsrapporterna togs bort. Tanken var troligen att rapporterna skulle framstå som neutrala utsagor av en myndighet. Detta är helt främmande för en forskningsverksamhet där författarna med sina namn svarar för rapporternas innehåll och kvalitet.

Först flera år efter resursöverföringen börjar i nämnvärd omfattning rapporter av polisforskningskaraktär publiceras vid Brå. Exempel på sådana är:

- 2001 - *Hur-var-närpolis: en granskning av närpolisreformen* av Peter Lindström; Anna Pauloff & Sven Granath
- 2002 - *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna* av Jan Ahlberg
- 2003 - *Polisens insatser mot narkotikabrottsligheten: omfattning, karaktär och effekter* av Sven Granath; Daniel Svensson & Peter Lindström
- 2007 - *Misshandel mellan obekanta - kan fler brott klaras upp?* av Anna Eksten
- 2007 - *Barn som begår brott: polisens hantering av misstänkta personer under femton år* av Jonas Öberg
- 2008 - *Topplistor: introduktion till polisens gärningsmannainriktade strategier mot brott* av Roland Svensson

Figur 1. Antal utgivna rapporter av polisforskningskaraktär vid Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet samt Polishögskolan. Femårsintervall (utom sista perioden som omfattar fyra år).

Figuren måste dock tolkas med viss försiktighet. Relationen mellan forskningsinsats och utgivningsår är inte enkel. Vissa projekt kan ta lång tid att genomföra. Som påtagligt exempel kan nämnas utvärderingen av Operation Märkning som hade en framåtblickande uppföljningsperiod om fyra år.

När det gäller rapporterna som givits ut av skolan har de inte alltid föregåtts av en forskningsinsats knuten till Polishögskolan. Exempel på det är rapporter som översatts till svenska för att utgöra kurslitteratur. Ett annat är den rapport som Brå inte ville ge ut. Exempel:

- 1999 - När behövs polisen och när finns den? En analys av utryckningsverksamheten vid polismyndigheten i Stockholms län av Johannes Knutsson
- 2005 - Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg av Ronald V Clarke & John Eck
- 2005 - Problemororienterat polisarbete i teori och praktik av Johannes Knutsson & Knut Søvik

Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg är ursprungligen utgiven på engelska och *Problemororienterat polisarbete i teori och praktik* kommer från Politihøgskolen i Norge. Båda användes bl.a. i kurserna när PUM (polisens underrättelsemodell) introducerades. Den sistnämnda rapporten har även använts i undervisningen i kriminologi på grundutbildningen.

Det finns dock exempel på rena forskningsprojekt bedrivna i skolans regi med forskningsinsatser. Tre exempel:

- 1999 - Fredat fordon och biltillgrepp: en effektutvärdering av Steve Olander
- 2000 - Attityder kring polisintegritet: Delaware-projektet i den svenska enkätundersökningen av Börje Ekenwall
- 2002 - Polisens bruk av skjutvapen av Johannes Knutsson & Jon Strype

Polisens bruk av skjutvapen utgörs av ett samprojekt med Politihøgskolen i Oslo, där svenska data är insamlade och systematiserade av den f.d. chefsinstruktören vid Polishögskolan Sven Silverudd som erhöll ekonomiskt bistånd från skolan för uppgiften.

Utvecklingen – en konklusion

Det går således att skönja en uppgångsfas med allt fler publicerade polisforskningsrapporter som en nedgångsfas med lägre aktivitetsnivå, trots att förutsättningarna egentligen var goda för en fortsatt omfattande insats. I början var Brå nyckelorganisationen, följd av Rikspolisstyrelsen och därefter Polishögskolan, men när Brå tog över inträffade en stagnation.

Med hänsyn till konsekvenserna var det en dålig rekommendation dåvarande Rikspolischefen gjorde, följt av ett ännu mer ödesdigert beslut att lägga ned forskningsenheten vid Polishögskolan och flytta resurserna till Brå. Det har inneburit att Sverige, som ofta uppfattats som ett föregångsland, hamnat rejält i bakvattnet. Utvecklingen är i många andra länder den rakt motsatta med satsningar på den myndighetsbaserade polisforskningen. I Norge finns vid Politihøgskolen exempelvis sedan början av 1990-talet en polisforskningsenhet där det bedrivs en riklig forskningsverksamhet. Vid skolan finns numera fyra professorer. Det förekommer även ett väl utvecklat samarbete med relevanta utländska forskningsmiljöer. I Tyskland har det inrättats ett Polizeiuiversität som enligt sin instruktion skall bedriva forskning. Även i Holland finns en omfattande polisforskningsverksamhet knuten till polisutbildning och till polisverksamheten.

Forskningssteman

I vilken omfattning har utvärderingar genomförts och vilka är de teman som tagits upp och behandlats? Svaren kan ge en fingervisning om både den typ av forskning som polisen har intresse av samt av vilka tema. Åtskilliga rapporter kommer att anges under fler än ett tema. Skälet är rapportens karaktär. En utvärdering som avser insatser av ordningspolis kommer således att hänföras både till temat utvärdering och ordningspolisverksamhet. Samtliga listade rapporter kommer inte att inordnas under ett tema, utan bara de som kan hänföras till ett tema med ett flertal publikationer. De teman som valts ut är:

- Utvärderingar
- Utredningsverksamhet
- Ordningspolisverksamhet
- Brottsprevention
- Brottsoffer

Utvärderingar

Ekonomistyrningsverket har som tidigare nämnts gjort klart att Rikspolisstyrelsen har som en av sina tillsynsuppgifter att genomföra utvärderingar. Detta krävs för att för att polisen skall kunna utveckla och effektivisera sin verksamhet genom att skaffa sig kunskaper om vilka åtgärder som är verkningsfulla. I dagligt språkbruk används begreppet utvärdering emellertid ofta på ett icke väldefinierat och oklart sätt och kan stå för ett tämligen lösligt tyckande.

I Ekonomistyrningsverkets rapport görs som en åtskillnad mellan *utvärdering* och *uppföljning*. Där används begreppet utvärdering på ett tydligt sätt i dess strikta betydelse – att få fram effekterna av en åtgärd eller verksamhet. Uppföljning utgörs lite förenklat av beskrivningar och tolkningar av händelseförlopp.

Här används termen strikt för undersökningar som avser att mäta effekter (på engelska *outcome evaluations*). Detta ställer krav på undersökningarnas uppläggningar – de skall i princip vara experi-

mentella. Annars är det svårt att kunna besvara den kontrafaktiska utvärderingsfrågan: *vad hade skett om åtgärden inte hade vidtagits?*

Förhållandevis många effektevalueringar där tämligen vitt skilda åtgärder blivit utvärderade har genomförts inom ramen för den myndighetsanknutna polisforskningen. Utvärderingar har publicerats vid samtliga tre berörda organisationer. Sammanlagt rör det sig om nio rapporter som innehåller utvärderingar av olika åtgärders effektivitet. Se uppställningen nedan.

- 1976 - Frihetsberövanden och polisen: en utvärdering av lagen om tillfälligt omhändertagande av Eckart Kühlhorn
- 1977 - Polisen som fritidsledare: två försök att förebygga brott av Ulla-Britt Eriksson & Eckart Kühlhorn
- 1984 - Operation Märkning: ett sätt att förebygga inbrott? av Johannes Knutsson
- 1987 - Uppsalaprojektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1992 - *Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv oordning* av Jill Björ; Johannes Knutsson & Eckart Kühlhorn
- 1995 - Polisen i parken: en studie i konsten att upprätthålla ordning av Johannes Knutsson
- 1996 - En utvärdering av södermalmsmodellen: rutinen med långtgående förstahandsinsatser vid brottsutredningar av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1999 - Fredat fordon och biltillgrepp: en effektutvärdering av Steve Olander
- 2005 - Problemororienterat polisarbete i teori och praktik av Johannes Knutsson & Knut-Erik Søvik.

En iakttagelse är att Brå efter att ha givits ansvaret för polisforskningen inte genomfört någon utvärdering alls med effektmätande design.

En viktig utvärdering genomförd vid Polishögskolans forskningsenhet publicerades dock inte i någon av polisens egna rapportserier – *Attitudes towards drugs among school youths: An evaluation of the Swedish DARE programme* – utan i Nordisk Alkohol- och Nar-

kotikatidskrift⁶. Evalueringen är genomförd av Peter Lindström och Robert Svensson.

I rapporten *Problemorienterat polisarbete i teori och praktik* har utvärderingen skett i Norge i samband med ett demonstrationsprojekt där ett av momenten var att illustrera hur utvärderingar går till. Naturligtvis finns variationer i strikthet och ambitionsnivå mellan utvärderingarna. I något fall förekommer experimentell uppläggning med slumpmässig indelning i experiment- och kontrollgrupp, i andra matchning mellan experiment- och kontrollgrupp, till det vanligaste med engrupps före- och eftermätning. Det centrala är emellertid utgångspunkten att få fram underlag för att kunna bedöma åtgärdernas effekter.

Utredningsverksamhet

Ett tema där det går att urskilja en klar progression rör undersökningar om polisens utredningsverksamhet. De första projekten rör begreppsklargöring, grundläggande processer bakom brottsupplösning, orsaker till variationer i upplösning mellan olika distrikt, vad som händer med upplösningen vid brottsökning, rutin för uppföljning av utredningsverksamhet samt ett försök att skapa instrument för att undersöka effektiviteten i verksamheten. Utvecklingen går från explorativa undersökningar till olika former av tillämpningar där de senare förutsätter de förstnämnda. Se uppställning nedan. Två undersökningar som bägge utfördes på uppdrag av Rikspolisstyrelsen och som bidrog till att lägga ett fundament publicerades dock inte i någon rapportserie, utan som artiklar i vetenskaplig tidskrift: *Polisen och bostadsinbrott* samt *Polisen och brottsupplösningen*, båda i *Nordisk tidskrift for Kriminalvidenskab*.⁷ Båda undersökningarna är utförda av Johannes Knutsson.

- 1983 - Problemen med upplösningprocenten av Johannes Knutsson
- 1987 - Varför varierar upplösningprocenten? av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1988 - Upptäcktsrisken av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson

⁶ *English supplement*, 1998, vol. 15:7-23. Studien finns även återgiven i en *Brå rapport från 1999 - Ungdomar, droger och polisens insatser*.

⁷ *Nordisk tidskrift for Kriminalvidenskab*. Häfte 2, 1979-80, sid. 130-155, respektive *Nordisk tidskrift for Kriminalvidenskab*. Häfte 5, 1983. sid. 300-31.

- 1987 - Uppsalaprojektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1989 - Effektivitetsmått på polisens brottsutredande förmåga av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1989 - Hur räkna fram och tolka effektivitetsvärden? av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1990 - En vägledning för analys av utredningsverksamheten: effektivitetsvärden år 1988 av Johannes Knutsson
- 1992 - Fler brott och konstanta polisresurser - vad händer med brottsuppleringen? av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1996 - En utvärdering av södermalmsmodellen: rutinen med långtgående förstahandsinsatser vid brottsutredningar av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 2002 - Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna av Jan Ahlberg
- 2007 - Misshandel mellan obekanta - kan fler brott klaras upp? av Anna Eksten
- 2008 - Polisens utredningar av våld mot kvinnor i nära relationer av Fredrik Marklund & Anna Nilsson

Två av studierna utgörs av effektutvärderingar. Den första – *Uppsalaprojektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten* – är en utvärdering av en rutin för att i en utredningsenhet med datorstöd följa brottsutredningars gång. I den andra – *En utvärdering av södermalmsmodellen: rutinen med långtgående förstahandsinsatser vid brottsutredningar* – undersöktes hur utredningar påverkas av att ordningspoliser vidtar utredningsåtgärder. Detta i jämförelse med en traditionell organisering av verksamheten då hela utredningsverksamheten sköttes av utredningspersonal.

Att djupgående analyser kan bidra till att klargöra orsakssammanhang till olika utvecklingstrender illustreras väl av *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna* av Jan Ahlberg. Med ESVs begreppsanvändning är denna studie att betrakta som en uppföljning.

Ordningspolisverksamhet

Fem studier som avser ordningspolisverksamhet ingår bland rapporterna. Tre av dessa studier är dessutom effektutvärderingar.

- 1976 - Frihetsberövanden och polisen: en utvärdering av lagen om tillfälligt omhändertagande av Eckart Köhlhorn
- 1986 - Vad gör polisen? en jämförelse mellan kvarterspolistjänst och ordningspolistjänst av Johannes Knutsson & Pirjo Partanen
- 1991 - Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv oordning av Jill Björ; Johannes Knutsson & Eckart Köhlhorn
- 1993 - Vanliga spel, vänliga metoder: en utvärdering av polisens arbete under EM i fotboll 1992 av Marie Torstensson (red.)
- 1999 - När behövs polisen och när finns den? En analys av utryckningsverksamheten vid polismyndigheten i Stockholms län av Johannes Knutsson

I utvärderingen av lagen om tillfälligt omhändertagande studerades olika dimensioner i lagens tillämpning varav effektmätningen avsåg i vilken utsträckning lagen förebyggde brott och ordningsstörningar. Studien av midsommarfirandet på Öland började ursprungligen som ett regeringsuppdrag till Brå, men utvecklades till en utvärdering med engrupps före- och efteruppläggning för att studera effekten av de förebyggande åtgärder som vidtogs av polisen. Den utvidgade eftermätningen skedde delvis med pengar från Forskningsrådsnämnden och i samarbete med forskare från universitetet.

Brottsprevention

Här ingår studier som avser förebyggande åtgärder som ligger utanför de vanliga polisiära agerandena. Det rör sig om sammanlagt åtta rapporter.

- 1977 - Polisen som fritidsledare: två försök att förebygga brott av Ulla-Britt Eriksson & Eckart Köhlhorn
- 1984 - Operation Märkning: ett sätt att förebygga inbrott? av Johannes Knutsson
- 1984 - Om möjligheterna att förebygga vissa bedrägeribrott: polisanmälda bedrägeribrott i Malmö polisdistrikt under perioden juli-november 1982 av Jan E. G. Andersson
- 1994 - Butikssamverkan mot brott : en beskrivning av ett lokalt brottsförebyggande projekt av Marie Torstensson
- 1995 - Brottsprevention och problemorienterat polisarbete av Marie Torstensson & Per-Olof H. Wikström
- 1996 - Närpolisen och skolan: ett brottsförebyggande team? av Peter Lindström

- 1997 - Lokalt brottsförebyggande arbete: organisation och inriktning av Per-Olof H. Wikström & Marie Torstensson
- 1999 - Fredat fordon och biltillgrepp: en effektutvärdering av Steve Olander

Tre av studierna är effektutvärderingar medan övriga tar upp frågan om hur det brottsförebyggande arbetet är eller borde vara upplagt. En av utvärderingarna avser s.k. social prevention (polisen som fritidsledare) och de båda övriga situationell prevention (operation märkning och fredat fordon).

Brottsoffer

Intresset av att på olika sätt stödja brottsoffer är ganska sentida, vilket även återspeglas i undersökningarna. De är alla publicerade från mitten av 1990-talet och framöver. Sammanlagt rör det sig om fem rapporter.

- 1994 - Relationen mellan polis och brottsoffer i Stockholms polismyndighet av Magnus Lindgren & Sven-Åke Christianson
- 1996 - Polisen och brottsoffren: polismyndigheten i Stockholms län av Magnus Lindgren
- 1997 - Att genomföra en brottsofferstudie av Magnus Lindgren
- 1997 - Polisen och brottsoffer: en brottsofferstudie i Polismyndigheten i Östergötlands län av Magnus Lindgren
- 2008 - Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott av Lars Westfelt

Behov av en myndighetsanknuten polisforskning

Visserligen finns numera en ganska omfattande polisforskning vid universitet och högskolor i Sverige. Men det är inte att förvänta att forskarna där på eget initiativ skall ta sig an de verksamhetsanknutna frågor som polisen har ett starkt behov av att få besvarade. Det rör sig om en forskning som är relevant för praktik och policy där polisen framför allt behöver kunskap om effekterna av verksamheten, men också att få fram forskningsbaserade kunskaper för undervisningsändamål. I båda fallen är förutsättningen att polisen har möjligheter att ha inflytande på såväl tema som perspektiv. Den svenska erfarenheten visar att det även utifrån sådana förutsättningar går att genomföra polisforskning som både är relevant och som håller god kvalitet.

Det kan således finnas en skillnad i syn på hur nyttig en framtagen kunskap skall vara mellan den universitets- eller högskolebaserade polisforskningen och den myndighetsbaserade. Ur samhällelig synpunkt är det viktigt med en stark universitetsforskning som väljer sina utgångspunkter och sina forskningsfrågor. Med tanke på de maktbefogenheter som polisen besitter är det synnerligen viktigt med en kvalitetsmässig god granskande polisforskning, där det omedelbara nyttovärdet kanske inte är särskilt framträdande. Men för att utveckla polisverksamheten krävs det även en praktik- och policyrelevant forskning som tillvaratar ett tydligt praktikerperspektiv.

Trenden när det gäller polisverksamhet är nämligen klar. Den kommer i allt större utsträckning att bedrivas med klara analytiska förtecken. Det finns endast ett sätt att nå därhän – polisen måste förbättra sin förmåga att analysera sina data, att ha kunskaper om vad som fungerar med vilka effekter – eller minst lika viktigt, veta vad som inte fungerar. Framför allt kräver det en förmåga att göra utvärderingar som håller måttet. Den sistnämnda kompetensen är ovillkorlig – hur kan polisen förbättra sin verksamhet och hur skall våra politiker kunna vara i stånd att bedöma polisens prestationer

utan utvärderingar som gör skäl för namnet? Detta kan inte ske utan att polisen har personer med en gedigen universitets- eller högskolebakgrund till sitt förfogande. Polisen måste helt enkelt ha en egen forskningskapacitet.

Ekonomistyrningsverket är även tydlig i sin uppfattning: Rikspolisstyrelsen skall ha en egen förmåga att utföra utvärderingar, men skall även se till att utvärderingar blir genomförda av externa aktörer. För det krävs att polisen även – förutom att i egen regi kunna utföra utvärderingar – utvecklar en beställarkompetens. I denna ingår att vara i stånd att formulera utvärderingsfrågor, att kunna bedöma realismen och rimlighet i planer för utvärderingar samt, vilket är minst lika viktigt, att kunna bedöma kvaliteten på redovisade utvärderingar. Det bör poängteras att det är en krävande uppgift både att genomföra och att bedöma utvärderingar. Som regel kräver det kvalificerad personal med gedigen universitets- eller högskoleutbildning.

Skolbildningar för utvärderingsverksamhet

Under senare år har intresset omkring utvärdering av polisverksamhet ökat påtagligt. En ny term med anknytning till evaluering har myntats, nämligen evidensbaserad polisverksamhet. Utgångspunkten för den är att verksamheten skall bygga på åtgärder som via utvärderingar visat sig vara verkningsfulla; alltså att det finns evidens för deras effektivitet.

Att åtgärder helst skall baseras på säkra kunskaper är nog de flesta ense om. Men det finns fundamentala åsiktsskillnader i synen på vad som skall räknas som evidens och hur evidensen skall tas fram (Tilley & Bullock, 2009). Det går åtminstone att urskilja två olika skolbildningar i denna fråga. Å ena sidan finns *experimentalister* som har som sitt ideal kontrollerade experiment med slumpmässig indelning i experiment- och kontrollgrupp. Å andra sidan finns *pragmatiker* och *realister* som menar att även annan slags kunskap än den som inhämtats via kontrollerade experiment kan och bör räknas som evidens för att bedöma åtgärders effektivitet.

Experimentalism

Den experimentalistiska hållningen liksom begreppet evidensbaserad verksamhet kan återföras till en grupp forskare – bland dessa kan nämnas Lawrence Sherman och David Farrington – som gjort genomgångar och sammanställningar av utvärderingar. En av de tidiga och kanske mest kända är *Preventing crime: What works*,

what doesn't, what's promising (Sherman m.fl., 1997). Där klassificerades först utvärderingarna utifrån sina uppläggningar med hjälp av den s.k. marylandskalan, varefter de systematiserades efter vilket stöd de gav för en viss typ av intervention, vilket följs av en konklusion om åtgärden fungerar, inte fungerar eller verkar vara lovande.

Enligt marylandskalan bedöms som det säkraste underlaget evalueringar upplagda som kontrollerade experiment med slumpmässig indelning i experiment- och kontrollgrupp, varefter styrka och tolkningsbarheten minskar ju svagare designen är. Lite förenklat går skalan från det klassiska experimentet via uppläggningar med matchade experiment- och kontrollgrupper till evalueringar med engrupps före- och efterdesign (se Campbell & Stanley, 1966).

Senare har den experimentalistiska utgångspunkten kommit att förknippas med *Campbell Collaboration*. Idén är här att ta fram ett underlag för att kunna uttala sig om vad som är verkningsfullt eller inte, något som sker genom s.k. metaanalyser. Tillvägagångssättet vid metaanalyser är att för acceptabla studier – kontrollerade experiment med randomisering i experiment- och kontrollgrupp – beräkna standardiserade mått på effektens storlek för en serie av sådana studier avseende den studerade åtgärden och sedan summera resultaten i ett (vägt) mått som indikerar om åtgärden har den avsedda effekten eller inte (se t.ex. Welsh & Farrington, 2006).

Pragmatism och realism

Pragmatiker och realister har en mer öppen hållning för vad som anses kunna vara underlag för att bedöma en interventions effekter. Givetvis accepteras kontrollerade experiment men därutöver även resultat från fallstudier, demonstrations- och aktionsforskningsprojekt (Tilley, 2006; Knutsson & Tilley, 2009). Även inom ramen för denna skolbildning har sammanställningar av effektiviteten i olika polisiära ageranden skett (Weisburd & Eck, 2004). Som framstående företrädare för denna grupp kan nämnas Nick Tilley, Ray Pawson och John Eck.

En viktig utgångspunkt för realisterna är att även analysera vilka mekanismerna är som ger upphov till effekterna, något som vanligen förbises i konventionella utvärderingar (Pawson & Tilley, 1997).

Ett centralt argument för pragmatikerna bygger på att enheten för många polisinterventioner vanligen utgörs av område eller lokalsamhälle (Eck, 2002). Ofta väljs ett område som har avsevärda problem, t.ex. utanför järnvägsstationer i stora städer (se Winge &

Knutsson [2003] där uppläggningsen av utvärderingen präglades av detta faktum). Det innebär att områdena där interventionerna sker i många fall är unika.

För det första blir en konsekvens av områdesenheten att det i många fall inte finns tillräckligt med likadana områden som sedan kan slumpas in i experiment- och kontrollgrupper. För det andra innebär enheten område eller lokalsamhälle att förutsättningar för interventioner varierar stort. Många av åtgärderna kommer att vara kontextberoende med en interaktion mellan åtgärd och de specifika förutsättningarna för dem (se Eck, 2002; Brantingham & Brantingham, 1993; Pawson & Tilley, 1997). Enkelt uttryckt: vad som fungerar i ett sammanhang kanske inte fungerar i ett annat. Detta understryker problemet med att finna områden med lika förutsättningar. Kontentan av resonemanget är att det för många slags åtgärder knappast är möjligt att genomföra randomiserade kontrollerade experiment, utan andra uppläggningar måste till (Knutsson, 2009).

Den mest relevanta skolbildningen

En central slutsats är således att den experimentalistiska hållningen så som den exempelvis kommer till uttryck inom Campbell Collaboration i många fall är ohållbar när det gäller utvärdering av polisiära åtgärder eller brottsprevention.⁸ Förutsättningarna för randomiserade kontrollerade experiment finns i många fall inte. Den fruktbara skolbildningen är den pragmatiska och realistiska.

Begränsningen i den experimentalistiska hållningen illustreras väl av en genomgång inom ramen för Campbell Collaboration gällande problem-orienterat polisarbete. Av 5 500 studier föll endast tio inom ramen för inkluderingskriteriet. Konklusionen som forskarna drog var att det fanns ett måttligt stöd för filosofins effektivitet i att förebygga brott och ordningsstörningar, samtidigt som man pekade på den lilla basen för utsagan (Weisburd m.fl, 2008). En högreligen relevant fråga är hur representativa dessa studier är för problemorienterat polisarbete i gemen. För det första utgörs enheten i flera av de genomgångna evalueringarna av personer, vilket är atypiskt för problemorienterade projekt. För det andra är projekten upplagda som experiment, något som definitivt inte är det normala och för det tredje fanns forskare i hög utsträckning med i projekten, vilket också är onormalt (Knutsson, 2009).

⁸ För interventioner som avser individer eller grupper av individer (exempelvis i form av skolklasser) är det givetvis möjligt.

Med en annan pragmatisk utgångspunkt med mer inkluderande kriterier och mer representativa projekt blir slutsatsen efter en genomgång av studier om problem-orienterat polisarbete delvis en annan, nämligen moderat till starkt stöd för det problem-orienterade polisarbetet (Weisburd & Eck, 2004).

Här kan det vara fruktbart att återknyta till den distinktion som Ekonomistyrningsverket gör mellan utvärdering och uppföljning. Det finns egentligen inte någon skarp gräns mellan dessa typer av studier, utan de bör ses som varandra delvis överlappande. I en bedömning av de förebyggande effekterna av den svenska narkotikapolitiken med tonvikt på polisens betydelse, utgick en av huvudanalyserna från de påtagliga och stegvisa förändringarna i lagstiftningen och i polisens praktik som ägt rum över tid (Knutsson, 2008). Det rör sig om någon form av naturligt experiment, medan dock studien kan karaktäriseras som en uppföljning (se även Kühlhorn m.fl., 1996).

Nyttovärde av utvärderingar

Den yttersta tanken bakom utvärderingar är att de skall komma verksamheten tillgodo. De skall kunna ge besked om antagna effekterna av verksamheten verkligen uppstår. I vilken utsträckning har genomförda utvärderingar kommit till användning? Frågan är inte enkel att besvara, eftersom det vanligen är en lång distans mellan ett resultat och eventuella genomslag i praktiken. Resultaten skall spridas, de skall accepteras och handlingsimplikationerna måste komma till konkreta uttryck.

Här måste först en skillnad göras mellan utvärderingar som kan dokumentera de förmodade effekterna, respektive de som inte kan det. Som exempel på bekräftande studier kan nämnas *Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv ordning*, *Polisen i parken: en studie i konsten att upprätthålla ordning* och *Problemorienterat polisarbete i teori och praktik*.

Om dessa utvärderingar haft några påtagliga effekter för verksamheten i stort är emellertid svårt att uttala sig om, framför allt eftersom frågan inte undersökts. De har dock kommit till flitigt bruk i undervisningssammanhang, inte bara i Sverige. Trots att två av undersökningarna har åtskilliga år på nacken fungerar de fortfarande som pedagogiska exempel. I vad mån de sedan påverkat agerande av de som tagit till sig resultaten är, som påpekats, en annan fråga. Mer problematiskt är det med de inte alltför ovanliga s.k. nollresultaten – utvärderingar där det inte gått att dokumentera effekter av

åtgärderna och det inte beror på mätfel o. dyl. Beskedet från dem är klart: eftersom det inte går att visa att åtgärderna har de antagna effekterna borde man upphöra med dem. Det positiva är att undersökningar med sådana utfall kan bidra till att frigöra resurser som kan användas till något nyttigare.

Här finns dock ett stort aber. Organisationer brukar ha notoriskt svårt att förhålla sig till nollresultat. Vanligt är att de inte accepteras. Bland utvärderingarna som utförts inom ramen för den svenska myndighetsbaserade polisforskningen kan nämnas *Operation Märkning: ett sätt att förebygga inbrott?* av Johannes Knutsson samt av det s.k. vågaprojektet – *Attitudes towards drugs among school youths: An evaluation of the Swedish DARE programme* – av Peter Lindström och Robert Svensson. I bägge fallen möttes resultaten med mycket liten entusiasm. I slutändan ville huvudmannen inte ta till sig resultaten utan aktiviteterna fortsatte. När det gäller operation märkning bidrog dock sannolikt utvärderingen till att polisen så småningom upphörde med den (Knutsson, 1988).

Om polisverksamheten i allt högre grad skall bygga på evidens från utvärderingar, måste det finnas en beredskap för att även ta till sig nollresultaten. Ett vanligt förhållningssätt är målförskjutning på så vis att man hävdar att det är andra mål än de ursprungligen angivna som är syftet med åtgärderna. I fallet med operation märkning ersattes t.ex. målet att förebygga brott med att skapa trygghet. Det är även viktigt att inte förfalla till den tyvärr alltför vanliga reaktionen att slå ihjäl budbäraren. Snarare borde de som är djärva och initiativrika nog att vara med om att pröva något nytt premieras. En klok policy kan vara att redan på förhand ha gjort en plan över förhållningssätt om utfallet skulle visa att åtgärden inte fungerar.

Referenser

- Brantingham, P. & Brantingham, P. (1993). Environment, routine, and situation. I: R.V. Clarke & M. Felson (red) *Routine Activity and Rational Choice*. (Advances in Criminological Theory, vol 5). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Campbell, D. & Stanley, J. (1966). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Chicago: Rand McNally.
- Eck, J. (2002). Learning from experience in problem-oriented policing and situational prevention: The positive functions of weak evaluations and the negative functions of strong ones. I: N. Tilley (red.) *Evaluation for Crime Prevention*. Crime prevention studies (Vol. 14). Monsey, NY och Cullompton, Devon, UK: Criminal Justice Press och Willan Publishing, sid. 93–117
- ESV 2009:6 (2009). *Styrning och uppföljning*. Ekonomistyrningsverket. www.esv.se/publikationer/trycksaker/publikationer/polisenstyrningochuppfoljning.556ef3b9111f83d2e87f8000112.html
- Knutsson, J. & Tilley, N, (red) (2009). *Evaluating Crime Prevention Initiatives*. Crime Prevention Studies. Monsey, NY: Criminal Justice Press. Vol. 24.
- Knutsson, J. (1988). Utvärdering på uppdrag – fallet med Operation Märkning. I: T. Nilstun; O Rieper & L. Rose (red) *Anvendelse av evalueringsforskning*. København: Amst-kommunernes og kommunernes forskningsinstituts forlag, sid. 6-15.
- Knutsson, J. (2008). Förebyggande effekter av polisens insatser mot narkotikan. S. Andréasson (red.) *Narkotikan i Sverige: metoder för förebyggande arbete. En kunskapsöversikt*. Statens folkhälsoinstitut: Östersund, sid. 255-277.
- Knutsson, J. (2009). Standard of Evaluations in Problem-Oriented Policing-Projects. Good Enough? I: J. Knutsson & N. Tilley (red) *Evaluating Crime Prevention Initiatives*. Crime Prevention Studies (Vol. 24) Monsey, NY och Cullompton, Devon, UK: Criminal Justice Press och Willan Publishing, sid. 7-28.
- Kühlhorn, E.; Kassman, A. & Ramstedt, M. (1996). *Åtgärder mot drogbrottslighet – ett naturligt experiment inom narkotikapreventionen*. Särtryck av Brå rapport 1996:4. Stockholm: Fritzes.
- Pawson, R. & Tilley, N. (1997). *Realistic evaluation*, London: Sage Publications.
- Sherman, L.W., Gottfredson, D.C., MacKenzie, D.L., Eck, J.E., Reuter, P. & Bushway, S.D. (red). (1997). Preventing crime: What works, what doesn't, what's promising,

Washington, DC: National Institute of Justice.
<http://www.ncjrs.gov/works/wholedoc.htm>.

SOU 1985:62. (1985). *Inriktningen av polisverksamheten. Slutbetänkande av 1981 års polisberedning.*

SOU 2008:39 (2008). *Framtidens polisutbildning.* www.regeringen.se/sb/d/108/a/103091.

Tilley, N. (2006). Knowing and Doing: Guidance and Good Practice. I: J. Knutsson & R.V. Clarke (red) *Putting Theory to Work. Implementing situational prevention and problem-oriented policing.* Crime Prevention Studies (Vol. 20) Monsey, NY och Cul-lompton, Devon, UK: Criminal Justice Press och Willan Publishing, sid. 7-28.

Tilley, N. & Bullock, K. (2009). Evidenced-Based Policing and Crime Reduction. *Pol-icing*, Vol 3, No. 4 sid. 381-387.

Weisburd, D. & Eck, J. (2004). What can police do to reduce crime, disorder, and fear? *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 593, 42–65.

Weisburd, D., Telep, C., Hinkle, J. & Eck, J. (2007). The Effects of Problem-Oriented Policing on Crime and Disorder? *Campbell Systematic Reviews* 2008:14.

Welsh, B.C., & Farrington, D.P. (red (2006). *Preventing crime: What works for children, offenders, victims, and places.* Dordrecht, Netherlands: Springer.

Winge, S. & Knutsson, J. (2003). An Evaluation of the CCTV Scheme at Oslo Central Railway Station. *Crime Prevention and Community Safety: An International Journal*. Vol. 5, No. 3, sid. 49-59.

Appendix 1.

BRÅ-rapporter 1975 -

- 1976 - *Frihetsberövanden och polisen: en utvärdering av lagen om tillfälligt omhändertagande* av Eckart Köhlhorn
- 1977 - *Polisen som fritidsledare: två försök att förebygga brott* av Ulla-Britt Eriksson & Eckart Köhlhorn
- 1979 - *Police and the social order: contemporary research perspectives* av Johannes Knutsson; Eckart Köhlhorn & Albert Reiss Jr.
- 1983 - *Problemen med uppklaringsprocenten** av Johannes Knutsson
- 1983 - *Polisens insatser mot gatulangningen av narkotika: ett utvärderingsförsök* av Eriksson, Ulla-Britt & Eriksson, Inger
- 1984 - *Operation Märkning: ett sätt att förebygga inbrott?** av Johannes Knutsson
- 1986 - *Vad gör polisen? en jämförelse mellan kvarterspolistjänst och ordningspolistjänst** av Johannes Knutsson & Pirjo Partanen
- 1986 - *Kampen mot eko-brotten. Del. 1, Polisen* av Leif G.W Persson
- 1987 - *Varför varierar uppklaringsprocenten?** av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1988 - *Upptäcktsrisken** av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1999 - *Ungdomar, droger och polisens insatser* - (författarnamn ej angivet)
- 2000 - *Förbud mot köp av sexuella tjänster: tillämpningen av lagen under första året* - (författarnamn ej angivet)
- 2001 - *Hur-var-närpolis: en granskning av närpolisreformen* av Peter Lindström; Anna Pauloff & Sven Granath
- 2002 - *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna* av Jan Ahlberg
- 2003 - *Polisens insatser mot narkotikabrottsligheten: omfattning, karaktär och effekter* av Sven Granath; Daniel Svensson & Peter Lindström
- 2003 - *Besöksförbud: en utvärdering av lagen och dess tillämpning* av Monika Edlund & Karin Svanberg
- 2007 - *Barn som begår brott: polisens hantering av misstänkta personer under femton år* av Jonas Öberg
- 2007 - *Misshandel mellan obekanta - kan fler brott klaras upp?* av Anna Eksten
- 2008 - *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott* av Lars Westfelt
- 2008 - *Topplistor: introduktion till polisens gärningsmannainriktade strategier mot brott* av Roland Svensson
- 2008 - *14 projekt mot organiserad brottslighet: en analys av polisens särskilda satsning* av Malin Mälärstig; Isabel Schoultz & Lars E Korsell
- 2008 - *Polisens utredningar av våld mot kvinnor i nära relationer* av Fredrik Marklund & Anna Nilsson
- *På uppdrag av Rikspolisstyrelsen.

Rikspolisstyrelsen rapporter 1983-

Rps rapport

- 1984 - *Om möjligheterna att förebygga vissa bedrägeribrott: polisanmälda bedrägeribrott i Malmö polisdistrikt under perioden juli-november 1982* av Jan E. G. Andersson
- 1985 - *Kvarters- och ordningspolisarbete: en jämförelse via IM-rutinen* av Johannes Knutsson & Pirjo Partanen
- 1987 - *En enkätundersökning av kvarterspoliser* av Pirjo Partanen & Johannes Knutsson
- 1987 - *Uppsalapjektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten* av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1997 - *Att genomföra en brottsofferstudie* av Magnus Lindgren
- 1997 - *Polisen och brottsoffer: en brottsofferstudie i Polismyndigheten i Östergötlands län* av Magnus Lindgren

RPS forskning 1989-

- 1989 - *Effektivitetsmått på polisens brottsutredande förmåga* av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1989 - *Hur räkna fram och tolka effektivitetsvärden?* av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1990 - *Polisens brottsanmälningar: om polisernas skrivsituation, om användarnas reaktioner på anmälningarna och en analys av språket i anmälningarna: en undersökning* av Birgitta Leijonhielm
- 1990 - *En vägledning för analys av utredningsverksamheten: effektivitetsvärden år 1988* av Johannes Knutsson
- 1991 - *Brandorsaksutredningar: en förstudie* av Ingvar Kopp & Peter Kylsäter
- 1992 - *Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv oordning* av Jill Björ; Johannes Knutsson & Eckart Köhlhorn
- 1992 - *Ökad eller stabil straffnivå?* av Johannes Knutsson
- 1992 - *Att presentera brottsstatistik grafiskt: en datorbaserad redovisningsrutin* av Johannes Knutsson & Ulf Ohlsson
- 1992 - *Fler brott och konstanta polisresurser - vad händer med brottsuppleringen?* av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1993 - *Vanliga spel, vänliga metoder: en utvärdering av polisens arbete under EM i fotboll 1992* av Marie Torstensson (red.)
- 1994 - *Brandorsaksundersökningar och brandstatistik* av Mikael Andersson; Ingvar Kopp & Peter Kylsäter
- Utan seriebeteckning*
- 1994 - *Problemorienterat polisarbete* av Marie Torstensson
- 1995 - *Brottsprevention och problemorienterat polisarbete* av Marie Torstensson & Per-Olof H. Wikström

Polishögskolan, Solna 1994 -

PM / Forskningsenheten, Polishögskolan

- 1994 - *Rån mot värdetransporter* av Christer O:son Ekelund
- 1994 - *Butikssamverkan mot brott : en beskrivning av ett lokalt brottsförebyggande projekt* av Marie Torstensson
- PHS-forskningsrapporter – forskningsenheten Polishögskolan*
- 1994 - *Försäkringsbedrägerier: en kriminologisk kartläggning* av Leif G.W. Persson & Birgitta Bongehiellm
- 1994 - *Relationen mellan polis och brottsoffer i Stockholms polismyndighet* av Magnus Lindgren & Sven-Åke Christianson
- 1994 - *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt* av Per-Åke Laurén
- 1994 - *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 2, Polisens attityder till olika arbetsformer och arbetssätt: en studie vid Katrineholms polismyndighet* av Per-Åke Laurén
- 1994 - *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 3, Polisen och "grundidén": kunskaper, attityder och styrning: en studie vid Katrineholms polismyndighet* av Per-Åke Laurén
- 1994 - *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 4, Kvarterspolisverksamhet: polisens kunskaper och attityder: en studie vid Katrineholms polismyndighet* av Per-Åke Laurén
- 1994 - *Fyra artiklar om polis och kriminalpolitik* av Johannes Knutsson
- 1995 - *Vittnesmål och våldsbrott: effekter av etnisk grupptillhörighet hos vittne, offer och gärningsman* av Torun Lindholm & Sven-Åke Christianson

- 1995 - *Poliser som iakttagare: effekter av initial träning och senare yrkeserfarenhet* av Sven-Åke Christianson; Ingemar Karlsson & Leif G.W. Persson
- 1995 - *Polisen i parken: en studie i konsten att upprätthålla ordning* av Johannes Knutsson
- 1996 - *Närpolisen och skolan: ett brottsförebyggande team?* av Peter Lindström
- 1996 - *En utvärdering av södermalmsmodellen: rutinen med långtgående förstahandsinsatser vid brottsutredningar* av Jan Ahlberg & Johannes Knutsson
- 1996 - *Polisen och brottsoffren: polismyndigheten i Stockholms län* av Magnus Lindgren
- 1997 - *Lokala problem, brott och trygghet i Gävleborgs län* av Per-Olof H. Wikström; Marie Torstensson & Lars Dolmén
- 1997 - *Lokalt brottsförebyggande arbete: organisation och inriktning* av Per-Olof H. Wikström & Marie Torstensson
- 1997 - *Lokala problem, brott och trygghet i Dalarna* av Per-Olof H. Wikström; Marie Torstensson & Lars Dolmén
- 1997 - *Lokala problem, brott och trygghet i Stockholms län: delrapport 1.* av Per-Olof H. Wikström; Marie Torstensson & Lars Dolmén
- 1997 - *Skilnaden mellan genuin och simulerad glömska i samband med brott* av Susanna Bylin & Sven-Åke Christianson.
- 1998 - *Lokala problem, brott och trygghet i Borås* av Per-Olof H. Wikström; Marie Torstensson & Steve Olander
- Polishögskolan Rapport*
- 1999 - *När behövs polisen och när finns den? En analys av utryckningsverksamheten vid polismyndigheten i Stockholms län* av Johannes Knutsson
- 1999 - *Lokala problem, brott och trygghet i Östergötlands län: 1998 års trygghetsmätning* av Marie Torstensson & Steve Olander
- 1999 - *Fredat fordon och biltillgrepp: en effektutvärdering* av Steve Olander
- 1999 - *Polisers minnen av traumatiska upplevelser i tjänsten* av Ingemar Karlsson & Sven-Åke Christianson
- 1999 - *Narkotikamarknad och narkotikapolitik* av Johannes Knutsson
- 2000 - *Attityder kring polisintegritet: Delaware-projektet i den svenska enkätundersökningen* av Börje Ekenvall
- 2000 - *Lokala problem, brott och trygghet i Örebro län: 1999 års trygghetsmätning* av Marie Torstensson & Cecilia Persson
- 2002 - *Polisens bruk av skjutvapen* av Johannes Knutsson & Jon Strype
- 2006 - *Polisers och polisstudenters syn på interna oegentliga beteenden* av Börje Ekenvall
- 2006 - *Police officers professional knowledge* av Stefan Holgersson
- PHS-rapport Vidareutbildningen*
- 2005 - *Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg* av Ronald V. Clarke & John E. Eck
- 2005 - *Problemlöserat polisarbete i teori och praktik* av Johannes Knutsson & Knut-Erik Søvik
- Polishögskolans serie i polisiärt arbete*
- 2008 - *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer - och barn som upplever våld: en forsknings- och kunskapsöversikt* av Veronika Burcar
- 2008 - *Se sig själv från andra sidan: en sammanställning och analys av polisintervjuer med "motparter"* av Mattias Wahlström

Appendix 2. Polisforskningsrapporter efter författare

- Ahlberg, Jan (2002). *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1987). *Uppsalaprojektet: en utvärdering av försök med datorstöd för analys och planering av kriminalpolisverksamheten*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1987). *Varför varierar upplklaringsprocenten?* Brottsförebyggande rådet. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1988). *Upptäcktsrisken*. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1989). *Effektivitetsmätt på polisens brottsutredande förmåga*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1989). *Hur räkna fram och tolka effektivitetsvärden?* RPS Forskning. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1992). *Fler brott och konstanta polisresurser - vad händer med brottsuppleringen?*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Ahlberg, Jan & Knutsson, Johannes (1996). *En utvärdering av södermalmsmodellen: rutinen med långtgående förstahandsinsatser vid brottsutredningar*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-forskningsrapport, 1996:2.
- Andersson, Jan E. G. (1984). *Om möjligheterna att förebygga vissa bedrägeribrott: polisanmälda bedrägeribrott i Malmö polisdistrikt under perioden juli-november 1982*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Andersson, Mikael, Kopp, Ingvar & Kylsäter, Peter (1994). *Brandorsaksundersökningar och brandstatistik*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Björ, Jill, Köhlnhorn, Eckart & Knutsson, Johannes (1991). *Midsommarfirandet på Öland: en studie i konsten att förebygga kollektiv oordning*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Burcar, Veronika (2008). *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer - och barn som upplever våld: en forsknings- och kunskapsöversikt*. Solna, Polishögskolans serie i polisiärt arbete, 2008:2.
- Bylin, Susanna & Christianson, Sven-Åke (1997). *Skillnaden mellan genuin och simulerad glömska i samband med brott*. Stockholm. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport. 1997:5.
- Christianson, Sven-Åke; Karlsson, Ingemar & Persson, Leif G.W. (1995): *Poliser som iakttagare: effekter av initial träning och senare yrkeserfarenhet*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1995:2.
- Clarke, Ronald V. & Eck, John E. (2005). *Bli en problemlösande brottsanalytiker i 55 steg*. Solna. Polishögskolan, Vidareutbildningen, PHS-rapport, 2006:1.
- Edlund, Monika & Svanberg, Karin (2003). *Besöksförbud: en utvärdering av lagen och dess tillämpning*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Ekenvall, Börje (2000). *Attityder kring polisintegritet: Delaware-projektet i den svenska enkätundersökningen*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 2000:1.
- Ekenvall, Börje (2006). *Polisers och polisstudenters syn på interna oegentliga beteenden*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 2006 :1
- Eksten, Anna (2007). *Misshandel mellan obekanta - kan fler brott klaras upp?* Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Eriksson, Ulla-Britt & Eriksson, Inger (1983). *Polisens insatser mot gatulangningen av narkotika: ett utvärderingsförsök*. Brottsförebyggande rådet. Stockholm.
- Eriksson, Ulla-Britt & Köhlnhorn, Eckart (1977). *Polisen som fritidsledare: två försök att förebygga brott*. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.

- Granath, Sven; Svensson, Daniel & Lindström, Peter (2003). *Polisens insatser mot narkotikabrottsligheten: omfattning, karaktär och effekter*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Holgersson, Stefan (2006). *Police officers professional knowledge*. The Swedish National Police Academy.
- Karlsson, Ingemar & Christianson, Sven-Åke (1999). *Polisers minnen av traumatiska upplevelser i tjänsten*. Solna. Polishögskolan, Rapport 1999:2.
- Knutsson, Johannes (1983). *Problemen med uppklaringsprocenten*. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.
- Knutsson, Johannes (1984). *Operation Märkning: ett sätt att förebygga inbrott?* Stockholm: Liber/Allmänna förlaget.
- Knutsson, Johannes (1990). *En vägledning för analys av utredningsverksamheten: effektivitetsvärden år 1988*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Knutsson, Johannes (1992). *Ökad eller stabil straffnivå?* Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Knutsson, Johannes (1994). *Fyra artiklar om polis och kriminalpolitik*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:7.
- Knutsson, Johannes (1995). *Polisen i parken: en studie i konsten att upprätthålla ordning*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1995:3.
- Knutsson, Johannes (1999). *Narkotikamarknad och narkotikapolitik*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 1999:5.
- Knutsson, Johannes (1999). *När behövs polisen och när finns den? En analys av utryckningsverksamheten vid polismyndigheten i Stockholms län*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 1999:1.
- Knutsson, Johannes (red.) (2005). *Politiets bruk av skytevåpen i Norden*. Oslo: Politihøgskolen.
- Knutsson, Johannes; Kühlhorn, Eckart & Reiss, Albert Jr. (1979). *Police and the social order: contemporary research perspectives*. National Swedish Council for Crime Prevention. Stockholm: Liber distribution.
- Knutsson, Johannes & Ohlsson, Ulf (1992). *Att presentera brottsstatistik grafiskt: en datorbaserad redovisningsrutin*. Solna: Rikspolisstyrelsen.
- Knutsson, Johannes & Partanen, Pirjo (1986). *Vad gör polisen? en jämförelse mellan kvarterspolistjänst och ordningspolistjänst*. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.
- Knutsson, Johannes & Partanen, Pirjo (1985). *Kvarters- och ordningspolisarbete: en jämförelse via IM-rutinen*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Knutsson, Johannes & Strype, Jon (2002). *Polisens bruk av skjutvapen*. Solna. Polishögskolan. Rapport, 2002:1.
- Knutsson, Johannes & Søvik, Knut-Erik (2005). *Problemorienterat polisarbete i teori och praktik*. Solna. Polishögskolan, Vidareutbildningen, PHS-rapport, 2005:1.
- Kopp, Ingvar & Kylsäter, Peter (1991). *Brandorsaksutredningar: en förstudie*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Kühlhorn, Eckart (1976). *Frihetsberövanden och polisen: en utvärdering av lagen om tillfälligt omhändertagande*. Brottsförebyggande rådet, Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget: Liber distribution.
- Laurén, Per-Åke (1994) *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:3.
- Laurén, Per-Åke (1994). *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 2, Polisens attityder till olika arbetsformer och arbetssätt: en studie vid Katrineholms polismyndighet*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:4.

- Laurén, Per-Åke (1994). *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 3, Polisen och "grundidén": kunskaper, attityder och styrning: en studie vid Katrineholms polismyndighet*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:5.
- Laurén, Per-Åke (1994). *Förändring av svensk polisverksamhet: grundidé och arbetssätt. Del 4, Kvarterspolisverksamhet: polisens kunskaper och attityder: en studie vid Katrineholms polismyndighet*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:6.
- Leijonhielm, Birgitta (1990). *Polisens brottsanmälningar: om polisernas skrivsituation, om användarnas reaktioner på anmälningarna och en analys av språket i anmälningarna: en undersökning*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Lindgren, Magnus & Christianson, Sven-Åke (1994). *Relationen mellan polis och brottsoffer i Stockholms polismyndighet*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:2.
- Lindgren, Magnus (1996). *Polisen och brottsoffren: polismyndigheten i Stockholms län*. Stockholm: Polishögskolan, PHS forskningsrapport; 1996:3.
- Lindgren, Magnus (1997). *Att genomföra en brottsofferstudie*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Lindgren, Magnus (1997). *Polisen och brottsoffer: en brottsofferstudie i Polismyndigheten i Östergötlands län*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Lindholm, Torun & Christianson, Sven-Åke (1995). *Vittnesmål och våldsbrott: effekter av etnisk grupptillhörighet hos vittne, offer och gärningsman*. Solna: Forskningsenheten, Polishögskolan, PHS-rapport. 1995:1
- Lindström, Peter (1996). *Närpolisen och skolan: ett brottsförebyggande team?* Stockholm: Polishögskolan, PHS forskningsrapport; 1996:1.
- Lindström, Peter; Pauloff, Anna & Granath, Sven (2001). *Hur-var-närpolis: en granskning av närpolisreformen*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Marklund, Fredrik & Nilsson, Anna (2008). *Polisens utredningar av våld mot kvinnor i nära relationer*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Mälarstig, Malin; Schoultz, Isabel & Korsell, Lars E. (2008). *14 projekt mot organiserad brottslighet: en analys av polisens särskilda satsning*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- O:son Ekelund, Christer (1994). *Rån mot värdetransporter*. Stockholm: Polishögskolan. Forskningsenheten, Polishögskolan, 1994:2.
- Olander, Steve (1999). *Fredat fordon och biltillgrepp: en effektutvärdering*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 1999:3.
- Partanen, Pirjo & Knutsson, Johannes (1987). *En enkätundersökning av kvarterspoliser*. RPS/Rapport 1987:1. Rikspolisstyrelsens reprocentral.
- Persson, Leif G.W. & Bongehielm, Birgitta (1994). *Försäkringsbedrägerier: en kriminologisk kartläggning*. Stockholm: Polishögskolan, PHS-rapport, 1994:1.
- Persson, Leif G.W. (1986). *Kampen mot eko-brotten. Del. I, Polisen*. Brottsförebyggande rådet: Stockholm: LiberFörlag/Allmänna förlaget.
- Svensson, Roland (2008). *Topplistor: introduktion till polisens gärningsmannainriktade strategier mot brott*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Torstensson, Marie & Persson, Cecilia (2000). *Lokala problem, brott och trygghet i Örebro län: 1999 års trygghetsmätning*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 2000:2.
- Torstensson, Marie (1994). *Butikssamverkan mot brott : en beskrivning av ett lokalt brottsförebyggande projekt*. Stockholm. Polishögskolan PM / Forskningsenheten, Polishögskolan, 1994:1.
- Torstensson, Marie (1994). *Problemorienterat polisarbete*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Torstensson, Marie & Wikström, Per-Olof H. (1995). *Brottsprevention och problemorienterat polisarbete*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.

Borttaget:

- Torstensson, Marie (red.) (1993). *Vanliga spel, vänliga metoder: en utvärdering av polisens arbete under EM i fotboll 1992*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
- Torstensson, Marie & Olander, Steve (1999). *Lokala problem, brott och trygghet i Östergötlands län: 1998 års trygghetsmätning*. Solna. Polishögskolan, Rapport, 1999:2.
- Torstensson, Marie; Wikström, Per-Olof H. & Olander, Steve (1998). *Lokala problem, brott och trygghet i Borås*. Solna. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport, 1998:1
- Wahlström, Mattias (2008). *Se sig själv från andra sidan: en sammanställning och analys av polisens intervjuer med "motparter"*. Solna, Polishögskolans serie i polisiärt arbete, 2008:3.
- Westfelt, Lars (2008). *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- Wikström, Per-Olof H. & Torstensson, Marie (1997). *Lokalt brottsförebyggande arbete: organisation och inriktning*. Solna. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport, 1997:2.
- Wikström, Per-Olof H.; Torstensson, Marie & Dolmén, Lars (1997). *Lokala problem, brott och trygghet i Gävleborgs län*. Solna. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport, 1997:1.
- Wikström, Per-Olof H.; Torstensson, Marie & Dolmén, Lars (1997). *Lokala problem, brott och trygghet i Dalarna*. Solna. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport, 1997:3.
- Wikström, Per-Olof H.; Torstensson, Marie & Dolmén, Lars (1997). *Lokala problem, brott och trygghet i Stockholms län: delrapport 1*. Solna. Polishögskolan. Rapport från Problemgruppen, PHS forskningsrapport, 1997:4.
- Öberg, Jonas (2007). *Barn som begår brott: polisens hantering av misstänkta personer under femton år*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
- (1999). *Ungdomar, droger och polisens insatser*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.
 - (2000). *Förbud mot köp av sexuella tjänster: tillämpningen av lagen under första året*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ). Stockholm: Fritze.

Borttaget: